

PARLAMENT EUROPEJSKI

2009 - 2014

Dokument z posiedzenia

A7-0356/2012

31.10.2012

SPRAWOZDANIE

w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego
(2012/2223(INI))

Komisja Spraw Zagranicznych

Sprawozdawca: Ioan Mircea Pașcu

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*):
Andrew Duff, Komisja Spraw Konstytucyjnych

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
OPINIA MNIEJSZOŚCI	15
OPINIA KOMISJI SPRAW KONSTITUCYJNYCH	17
OPINIA KOMISJI WOLNOŚCI OBYWATELSKICH, SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH	25
WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI	29

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego

(2012/2223(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 42 ust. 7 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) i art. 222 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając art. 24 i 42 ust. 2 TUE, art. 122 i 196 TFUE oraz 37. Deklarację odnoszącą się do art. 222 TFUE,
- uwzględniając Kartę Narodów Zjednoczonych, w szczególności postanowienia jej rozdziału VII i art. 51,
- uwzględniając europejską strategię bezpieczeństwa przyjętą przez Radę Europejską w dniu 12 grudnia 2003 r. oraz sprawozdanie na temat jej wdrażania zatwierdzone przez Radę Europejską w dniach 11–12 grudnia 2008 r.,
- uwzględniając strategię bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej zatwierdzoną przez Radę Europejską w dniach 25–26 marca 2010 r.,
- uwzględniając strategię Unii Europejskiej w dziedzinie walki z terroryzmem przyjętą przez Radę Europejską w dniach 15–16 grudnia 2005 r.,
- uwzględniając art. 4 i 5 Traktatu Północnoatlantyckiego,
- uwzględniając strategiczną koncepcję obrony i bezpieczeństwa członków Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, przyjętą podczas szczytu NATO w Lizbonie w dniach 19–20 listopada 2010 r.,
- uwzględniając decyzję w sprawie rozwiązania Unii Zachodnioeuropejskiej,
- uwzględniając konkluzje Rady z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie wspólnotowych ram w zakresie zapobiegania katastrofom na terytorium UE,
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 26 października 2010 r. zatytułowany „Wzmacnianie europejskiej zdolności reagowania w przypadku klęsk i katastrof: rola ochrony ludności i pomocy humanitarnej” (COM(2010)0600),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 22 listopada 2010 r. zatytułowany „Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy” (COM(2010)0673),

- uwzględniając zarys koncepcji zatytułowany „Uzgodnienia dotyczące koordynacji działań w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych na szczeblu politycznym UE”, zatwierdzony przez COREPER w dniu 30 maja 2012 r.¹,
 - uwzględniając swoje rezolucje: z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie strategii bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej², z dnia 14 grudnia 2011 r. w sprawie wpływu kryzysu gospodarczego na sektor obrony w państwach członkowskich UE³, z dnia 27 września 2011 r. w sprawie wzmocnienia europejskiej zdolności reagowania w przypadku klęsk i katastrof: rola ochrony ludności i pomocy humanitarnej⁴ oraz z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie współpracy cywilno-wojskowej i rozwoju potencjału cywilno-wojskowego⁵,
 - uwzględniając plan działania UE w obszarze CBRJ z 2009 r.⁶ i swoją rezolucję z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie poprawy bezpieczeństwa chemicznego, biologicznego, radiologicznego i jądrowego w Unii Europejskiej – plan działania UE w obszarze CBRJ⁷,
 - uwzględniając art. 48 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Zagranicznych i opinie Komisji Spraw Konstytucyjnych oraz Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (A7-0356/2012),
- A. mając na uwadze, że bezpieczeństwo państw członkowskich UE jest niepodzielne, a wszyscy obywatele Europy powinni mieć jednakowe gwarancje bezpieczeństwa oraz równy poziom ochrony zarówno przed zagrożeniami tradycyjnymi, jak i niekonwencjonalnymi; mając na uwadze, że obrona pokoju, bezpieczeństwa, demokracji, praw człowieka, praworządności i wolności w Europie, które są niezbędnymi warunkami dobrobytu narodów europejskich, musi pozostać kluczowym celem i obszarem odpowiedzialności państw europejskich oraz Unii;
- B. mając na uwadze, że obecne wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa obejmują liczne złożone i zmienne zagrożenia, takie jak międzynarodowy terroryzm, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, państwa w stanie rozkładu, zastałe i niekończące się konflikty, przestępczość zorganizowana, cyber-zagrożenia, ograniczoność źródeł energii, degradacja środowiska naturalnego i związane z nią zagrożenia bezpieczeństwa, klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka, pandemie i inne;
- C. mając na uwadze, że UE uznaje porządek międzynarodowy oparty na skutecznym multilateralizmie i na prawie międzynarodowym oraz że w ten sposób wyraża się przekonanie Europejczyków, iż żadne państwo nie może samotnie stawiać czoła nowym zagrożeniom;

¹ 10207/12.

² Teksty przyjęte, P7_TA(2012)0207.

³ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0574.

⁴ Teksty przyjęte, P7_TA(2011)0404.

⁵ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0419.

⁶ Konkluzje Rady z dnia 12 listopada 2009 r. (dok. 15505/1/09 REV).

⁷ Teksty przyjęte, P7_TA(2010)0467.

- D. mając na uwadze, że bezpieczeństwo i walka z międzynarodowym terroryzmem uznawane są za priorytet UE; mając na uwadze, że konieczne jest wspólne reagowanie i strategia wspólna dla wszystkich państw członkowskich;
- E. mając na uwadze, że klęski żywiołowe i katastrofy spowodowane przez człowieka, zwłaszcza te związane z klimatem, w ostatnich dziesięcioleciach przybierają na sile i dochodzi do nich coraz częściej, a należy się spodziewać, że ich liczba będzie dalej rosła w wyniku postępującej zmiany klimatu;
- F. mając na uwadze, że stopniowe określanie wspólnej polityki obrony, która ma na celu wspólną obronę, wzmacnia tożsamość europejską i strategiczną autonomię UE; mając jednocześnie na uwadze, że silniejsza i sprawniejsza obrona europejska jest nieodzowna dla utrwalenia związku transatlantyckiego w obliczu strukturalnych zmian geostrategicznych przyspieszanych przez globalny kryzys gospodarczy, zwłaszcza w dobie następującej zmiany strategicznego stanowiska USA względem regionu Azji i Pacyfiku;
- G. mając na uwadze, że 21 państw członkowskich UE będących również członkami NATO może się konsultować ze sobą w razie, gdy zagrożona jest ich integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo, oraz mając na uwadze, że są one w każdym wypadku zobowiązane do zbiorowej obrony w razie ataku zbrojnego;
- H. mając na uwadze, że choć państwa członkowskie nadal ponoszą główną odpowiedzialność za zarządzanie sytuacjami kryzysowymi na własnym terytorium, poważne i złożone zagrożenia dla bezpieczeństwa, począwszy od napaści zbrojnych, terroryzmu do klęsk żywiołowych lub katastrof CBRJ i ataków cybernetycznych, mają coraz częściej charakter transgraniczny i mogą z łatwością przerosnąć możliwości reagowania danego państwa członkowskiego, dlatego też konieczne jest zobowiązanie państw członkowskich do solidarności i skoordynowanej reakcji na tego rodzaju zagrożenia;
- I. mając na uwadze, że w Traktacie z Lizbony wprowadzono art. 42 ust. 7 TUE („klauzula wzajemnej obrony” lub „klauzula wzajemnej pomocy”¹) oraz art. 222 TFUE („klauzula solidarności”), dążąc do przeciwdziałania takim zagrożeniom, jednak niemal trzy lata po wejściu w życie traktatu nadal brakuje przepisów wykonawczych, by wprowadzić te klauzule w życie;

Uwagi ogólne

1. wzywa państwa członkowskie, Komisję oraz wiceprzewodniczącą/ wysoką przedstawicielkę do pełnego wykorzystywania potencjału wszystkich istotnych postanowień Traktatu, zwłaszcza klauzuli wzajemnej obrony i klauzuli solidarności, aby zapewnić wszystkim obywatelom Europy jednakowe gwarancje bezpieczeństwa zarówno przed zagrożeniami tradycyjnymi, jak i niekonwencjonalnymi, w oparciu o zasadę niepodzielności bezpieczeństwa i zasadę wzajemnej solidarności między państwami członkowskimi oraz

¹ Zwana dalej „klauzulą wzajemnej obrony”, chociaż w Traktacie nie nadano jej nazwy. Por. zwłaszcza zobowiązanie do wzajemnej obrony zawarte w art. V zmienionego traktatu z Brukseli, o którym jego sygnatariusze sądzą, że wchodzi ono w zakres art. 42 ust. 7 TUE (oświadczenie przewodnictwa Stałej Rady UZE z dnia 31 marca 2010 r.).

z uwzględnieniem potrzeby zwiększonej efektywności kosztowej oraz sprawiedliwego podziału obciążeń i kosztów;

2. ponownie zaznacza, że państwa członkowskie i Unia powinny opracować politykę, której podstawę stanowią zapobieganie, gotowość i reagowanie w przypadku wystąpienia jakichkolwiek poważnych zagrożeń dla bezpieczeństwa, zwłaszcza w znaczeniu, jakie nadano im w europejskiej strategii bezpieczeństwa, strategii bezpieczeństwa wewnętrznego, a także w regularnych sprawozdaniach składanych Radzie przez Koordynatora UE ds. Zwalczania Terroryzmu;
3. podkreśla potrzebę systematycznego prowadzenia przez państwa członkowskie i Unię wspólnych ocen zagrożeń i ryzyka w oparciu o wspólną analizę wspólnych danych wywiadowczych, przy pełnym wykorzystaniu struktur istniejących w UE;
4. odnotowuje nową koncepcję strategiczną NATO, w ramach której obok roli sojuszu wojskowego zamierza ono zbudować zdolność do działania jako wspólnota polityczna i bezpieczeństwa, współpracując na zasadzie partnerstwa z UE; odnotowuje uzupełnianie się celów NATO i celów ustanowionych w art. 43 TUE; ostrzega w związku z tym przed kosztownym dublowaniem wysiłków przez obie organizacje i wynikającym stąd marnotrawieniem zasobów oraz nalega na o wiele ściślejszą i bardziej systematyczną współpracę polityczną między wysokim przedstawicielem Unii i sekretarzem generalnym NATO w zakresie oceny ryzyka, zarządzania zasobami, planowania polityki oraz prowadzenia zarówno cywilnych, jak i wojskowych operacji;
5. ponownie stwierdzając, że ochrona integralności terytorialnej i obywateli pozostaje kluczowym elementem polityki obrony, nalega na Radę, aby naśladowała podejście NATO, które przewiduje nieuniknione okoliczności, w których niezbędne jest przeciwdziałanie zewnętrznym zagrożeniom w celu wsparcia interesów bezpieczeństwa sojuszników i konieczne jest zademonstrowanie siły;
6. ponownie stwierdza, że UE i państwa członkowskie mogą użyć siły jedynie w prawie uzasadnionych przypadkach, w oparciu o Kartę Narodów Zjednoczonych; podkreśla w związku z tym nieodłączne prawo do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony; raz jeszcze podkreśla wagę, jaką przywiązuje do przestrzegania wytycznych z Oslo dotyczących wykorzystania zagranicznych zasobów wojska i służb ochrony ludności do niesienia pomocy w przypadku klęsk żywiołowych lub katastrof; zwraca uwagę, że lepiej zapobiegać konfliktom, atakom i katastrofom niż radzić sobie z ich skutkami;
7. wskazuje na szeroki wachlarz instrumentów, jakimi dysponuje Unia i państwa członkowskie, w zakresie radzenia sobie z nadzwyczajnymi wydarzeniami w duchu solidarności; przypomina przydatność podstaw prawnych, jakimi są art. 122 TFUE w odniesieniu do pomocy gospodarczej i finansowej dla państw członkowskich doświadczających poważnych trudności oraz art. 196 TFUE w odniesieniu do środków w zakresie ochrony ludności;
8. przypomina o zobowiązaniu do systematycznego rozwijania wzajemnej solidarności politycznej w zakresie polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa na podstawie art. 24 TUE; zauważa możliwości stworzone przez Traktat z Lizbony dotyczące wzmocnionej współpracy w zakresie WPZiB, w tym przypisywanie konkretnych zadań

i misji grupom państw, jak również koncepcję stałej współpracy strukturalnej w kwestiach wojskowych;

9. podkreśla, że celem klauzul wzajemnej obrony i solidarności nie jest zastąpienie któregokolwiek z tych instrumentów, lecz stworzenie parasola w obliczu sytuacji, w których występują nadzwyczajne zagrożenia lub straty, zwłaszcza, jeśli reakcja na nie będzie wymagała koordynacji politycznej na wysokim szczeblu oraz zaangażowania sił zbrojnych zgodnie z zasadami konieczności i proporcjonalności;
10. nalega, by przed końcem 2012 r. Komisja i wiceprzewodnicząca/ wysoka przedstawiciel przedstawiły zgodnie z przepisami art. 222 ust. 3 TFUE wspólny wniosek dotyczący decyzji Rady określającej warunki stosowania klauzuli solidarności, precyzując w szczególności rolę i uprawnienia różnych podmiotów; wzywa, w trosce o spójność, Komitet Polityczny i Bezpieczeństwa oraz Stały Komitet Bezpieczeństwa Wewnętrznego do przedstawienia wspólnej opinii w sprawie zastosowania klauzuli solidarności z uwzględnieniem politycznego i operacyjnego wymiaru obu klauzul, w tym związku z NATO; zauważa, że Rada powinna decydować większością kwalifikowaną w kwestii innych niż militarne aspektów wzajemnej pomocy i wsparcia; podkreśla w związku z tym konieczność pełnego informowania Parlamentu;

Klauzula wzajemnej obrony

– Zakres

11. przypomina państwom członkowskim o ich jednoznacznym obowiązku udzielania pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich dostępnych im środków, w sytuacji gdy jakiegokolwiek z państw członkowskich stanie się ofiarą zbrojnej agresji; podkreśla, że choć w najbliższej przyszłości ewentualność napaści na dużą skalę na któreś z państw członkowskich wydaje się mało prawdopodobna, zarówno tradycyjna obrona terytorialna, jak i obrona przeciwko nowym zagrożeniom nie mogą utracić swojego istotnego znaczenia w programach politycznych; przypomina również, że w Traktacie ustanowiono, iż zobowiązania i współpraca w zakresie wzajemnej obrony muszą być zgodne ze zobowiązaniami w ramach NATO, które dla państw UE będących jego członkami pozostaje podstawą ich zbiorowej obrony i forum dla jej wykonywania;
12. wskazuje jednocześnie, że równie istotna jest konieczność przygotowania się na sytuacje dotyczące państw członkowskich UE niebędących członkami NATO lub państw członkowskich UE, których terytoria znajdują się poza obszarem NATO i które z tego powodu nie są objęte Traktatem Waszyngtońskim, bądź na sytuacje, w których nie udało się osiągnąć zgody w NATO co do podjęcia działań zbiorowych; w związku z tym podkreśla również, że niezbędna jest możliwość korzystania z potencjału NATO przewidziana w porozumieniu Berlin Plus;
13. jest zdania, że nawet napaści niebrojne, np. ataki cybernetyczne na infrastrukturę krytyczną, których celem jest wywołanie poważnych strat i zakłóceń w państwie członkowskim oraz co do których ustalono, że odpowiedzialny za nie jest podmiot zewnętrzny, mogą kwalifikować się do objęcia postanowieniami klauzuli – z pełnym poszanowaniem zasady proporcjonalności – jeśli ich konsekwencje poważnie zagrażają bezpieczeństwu danego państwa członkowskiego;

– *Potencjał*

14. podkreśla potrzebę posiadania przez państwa europejskie wiarygodnych zdolności wojskowych; zachęca państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków, jeśli chodzi o rozwój współpracy w zakresie potencjału wojskowego, zwłaszcza poprzez uzupełniające inicjatywy UE i NATO „łączenia i udostępniania zdolności wojskowych” oraz „inteligentnej obrony”, które są niezwykle istotnym krokiem naprzód w czasach zmniejszania wydatków na obronność, faworyzując synergię na poziomie europejskim i regionalnym zamiast krótkowzrocznego podejścia krajowego; ponawia w związku z tym swój apel o wykorzystywanie w pełni i uwzględnianie przez ministrów obrony państw członkowskich prac Europejskiej Agencji Obrony oraz zachęca państwa członkowskie i ESDZ do kontynuowania debaty w celu ustanowienia stałej współpracy strukturalnej przewidzianej w Traktacie z Lizbony;
15. uważa, że w celu zacieśnienia współpracy zarówno NATO, jak i UE powinny skoncentrować się na wzmocnieniu swoich podstawowych zdolności, zwiększeniu interoperacyjności i skoordynowaniu swoich doktryn, planowania, technologii, wyposażenia i metod szkoleniowych;
16. ponownie wzywa do systematycznego ujednoczenia wymogów wojskowych oraz ujednoczonego planowania obrony UE oraz procesu nabywania, dostosowanego do poziomu dążeń Unii oraz skoordynowanego z procesem planowania obrony NATO; uwzględniając zwiększony poziom gwarancji bezpieczeństwa, który zapewnia klauzula wzajemnej obrony, zachęca państwa członkowskie do rozważenia wielonarodowej współpracy w zakresie rozwoju zdolności oraz, w stosownych przypadkach, wyspecjalizowania, będących najważniejszymi zasadami planowania obrony;

– *Struktury i procedury*

17. zwraca się do wiceprzewodniczącej/ wysokiej przedstawiciel, aby zaproponowała praktyczne ustalenia i wytyczne w celu zapewnienia efektywnych działań w odpowiedzi na powołanie się przez którekolwiek z państw członkowskich na klauzulę wzajemnej obrony, a także analizę roli, jaką odegrać powinny instytucje UE w sytuacji powołania się na tę klauzulę; jest zdania, że zobowiązanie do zapewnienia pomocy i wsparcia, będące wyrazem politycznej solidarności między państwami członkowskimi, powinno pozwolić na szybkie podjęcie w Radzie decyzji dotyczącej wsparcia zaatakowanego państwa członkowskiego; uważa, że konsultacje zgodnie z wymogiem zawartym w art. 32 TUE mogą służyć temu celowi, bez uszczerbku dla przysługującego każdemu państwu członkowskiemu prawa do równoległego organizowania własnej obrony;
18. jest zdania, że w sytuacji podjęcia działań zbiorowych mających na celu obronę zaatakowanego państwa członkowskiego, w stosownych przypadkach powinno być możliwe wykorzystanie istniejących struktur zarządzania kryzysowego UE, a zwłaszcza należy przewidzieć możliwość uruchomienia kwatery głównej operacji UE; podkreśla potrzebę stworzenia w pełni sprawnej, stałej kwatery głównej operacji UE, która zapewni właściwy poziom gotowości i szybkość reakcji, oraz ponownie wzywa państwa członkowskie do utworzenia tego rodzaju stałej zdolności, bazując na uruchomionym niedawno centrum operacyjnym UE;

Klauzula solidarności

– Zakres

19. przypomina, że jeśli państwo członkowskie padnie ofiarą ataku terrorystycznego bądź wydarzy się w nim klęska żywiołowa lub katastrofa spowodowana przez człowieka, Unia i państwa członkowskie są zobowiązane do podjęcia wspólnych działań w duchu solidarności i do pomocy, na wniosek władz politycznych tego państwa, a także, że Unia w takich przypadkach powinna zmobilizować wszystkie instrumenty, jakimi dysponuje, w tym zasoby wojskowe udostępniane przez państwa członkowskie; przypomina również, że Unia zobowiązana jest do zmobilizowania wszystkich instrumentów, jakimi dysponuje, by zapobiegać zagrożeniom terrorystycznym w UE oraz by chronić demokratyczne instytucje oraz ludność cywilną przed wszelkimi atakami terrorystycznymi;
20. zwraca się o zapewnienie odpowiedniej równowagi między elastycznością a spójnością, jeśli chodzi o podejście do rodzajów ataków oraz katastrof, których wystąpienie może uruchomić działanie klauzuli, aby nie dopuścić do przeoczenia jakichkolwiek poważnych zagrożeń, takich jak ataki cybernetyczne, pandemie czy niedobory energii; zwraca uwagę, że klauzulą powinno się również objąć poważne zdarzenia mające miejsce poza Unią, które wywierają bezpośredni i znaczny wpływ na jedno z państw członkowskich;
21. podkreśla, że państwa członkowskie muszą inwestować we własne zdolności w zakresie bezpieczeństwa i reagowania na klęski i katastrofy, zamiast nadmiernie polegać na zasadzie solidarności ze strony innych członków; podkreśla, że to przede wszystkim państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za ochronę ludności i bezpieczeństwo na swoich terytoriach;
22. jest zdania, że na klauzulę solidarności należy powoływać się w sytuacjach, które przerastają możliwości reagowania danego państwa członkowskiego, bądź gdy wymagana jest reakcja wielosektorowa, angażująca liczne podmioty, jednak uważa, że gdy państwo członkowskie zdecyduje się powołać na tę klauzulę, pomoc ze strony innych nie powinna być przedmiotem debaty; podkreśla, że solidarność oznacza również zobowiązanie do inwestowania w adekwatne zdolności krajowe i europejskie;
23. uważa, że klauzula solidarności może stanowić impuls do zwiększenia pozytywnego postrzegania UE przez europejskich obywateli, dając namacalne dowody na korzyści zacieśnionej współpracy UE w zakresie zarządzania kryzysowego i zdolności reagowania w przypadku klęsk lub katastrof;

– Potencjał i zasoby

24. podkreśla, że realizacja klauzuli solidarności powinna stanowić integralną część stałego, przyjętego w UE systemu reakcji na sytuacje kryzysowe, zarządzania kryzysowego i koordynacji w sytuacji kryzysowej, stworzonego w oparciu o istniejące instrumenty i zdolności sektorowe oraz zapewniającego ich skuteczną mobilizację, by w razie potrzeby możliwa była skoordynowana, wielosektorowa reakcja; podkreśla, że jego realizacja nie powinna z zasady prowadzić do doraźnego tworzenia narzędzi;
25. wskazuje na fundamentalną rolę, jaką odgrywa mechanizm ochrony ludności, stanowiący

kluczowy instrument oparty na zasadzie solidarności, umożliwiający szybką reakcję na szczeblu europejskim na szeroki zakres sytuacji kryzysowych; wspiera główne idee wniosku Komisji na rzecz wzmocnienia mechanizmu¹, w oparciu o komunikat Komisji z 2010 r. pt. „Wzmacnianie europejskiej zdolności reagowania w przypadku klęsk i katastrof: rola ochrony ludności i pomocy humanitarnej”, a także czerpiąc inspirację ze sprawozdania Barniera z 2006 r.;

26. odnotowuje prace prowadzone na rzecz wdrożenia strategii bezpieczeństwa wewnętrznego, zwłaszcza w obszarze walki z terroryzmem, przeciwdziałania cyberprzestępczości oraz zwiększania odporności na sytuacje kryzysowe i katastrofy; podkreśla, że wdrożenie klauzuli solidarności nie polega tylko na ustaleniu procedur na wypadek wystąpienia poważnej sytuacji kryzysowej, lecz przede wszystkim oznacza budowanie potencjału, działania zapobiegawcze i gotowość; przypomina o znaczeniu ćwiczeń w zakresie zarządzania kryzysowego, dostosowanych do określonych ewentualności, o których mowa w klauzuli;
27. odnotowuje, że stworzenie dobrowolnych rezerw zaangażowanych wstępnie środków ochrony ludności znacznie poprawiłoby stopień gotowości UE i umożliwiłoby określenie istniejących luk, które należy wyeliminować; podkreśla znaczenie, jakie ma skuteczne ukierunkowanie wspólnych analiz luk na wysiłki wszystkich stron oraz zadbanie o sprawiedliwy wkład ze strony każdego państwa członkowskiego;
28. uważa, że w przypadku środków generujących wysokie koszty, zwłaszcza dotyczących zagrożeń o niższym prawdopodobieństwie wystąpienia, wydaje się ekonomicznie rozsądne, by państwa członkowskie poszukały rozwiązań w zakresie wspólnych inwestycji i wspólnego stworzenia tego rodzaju koniecznych narzędzi, szczególnie w kontekście trwającego obecnie kryzysu finansowego; w związku z tym przypomina o potrzebie korzystania z wiedzy eksperckiej i doświadczeń zarówno Komisji, jak i Europejskiej Agencji Obrony, a także innych agencji UE;
29. podkreśla, jak ważne jest zadbanie o to, by podstawę solidarności stanowiły odpowiednie mechanizmy finansowania na szczeblu UE, które oferują dostateczny poziom elastyczności w sytuacjach nadzwyczajnych; z zadowoleniem przyjmuje propozycję zwiększonego współfinansowania w ramach mechanizmu ochrony ludności, szczególnie w odniesieniu do kosztów transportu; odnotowuje postanowienia dotyczące pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych wynikające z proponowanego Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
30. przypomina, że pomocy finansowej z Funduszu Solidarności udziela się w przypadku poważnej klęski lub katastrofy; przypomina również, że dodatkowa pomoc finansowa Unii może zostać przyznana przez Radę na podstawie art. 122 ust. 2 TUE, jeśli państwo członkowskie znajdzie się w trudnej sytuacji lub jest poważnie zagrożone pojawieniem się poważnych trudności spowodowanych klęskami żywiołowymi lub wyjątkowymi wydarzeniami, nad którymi nie ma kontroli;
31. przypomina, że na podstawie postanowień art. 122 ust. 1 TUE Rada może podjąć decyzję

¹ Zob.: wniosek dotyczący decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (COM(2011)0934).

o środkach mających na celu przeciwdziałanie trudnej sytuacji gospodarczej w duchu solidarności, zwłaszcza jeśli wystąpią poważne trudności w dostawie określonych produktów, szczególnie w dziedzinie energii; podkreśla znaczenie postrzegania tego postanowienia jako części całościowego zestawu narzędzi w zakresie solidarności, jakimi dysponuje Unia, przeznaczonych do przeciwdziałania nowym poważnym zagrożeniom dla bezpieczeństwa, takim jak wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa energetycznego oraz bezpieczeństwa dostaw innych istotnych produktów, zwłaszcza w sytuacji zastosowania blokady ze względów politycznych;

– **Struktury i procedury**

32. podkreśla, że UE potrzebuje sprawnych struktur reagowania kryzysowego, z prowadzonym non-stop monitoringiem oraz zdolnościami reagowania, które mogą zapewnić wczesne ostrzeżenie oraz na bieżąco informować wszystkie istotne podmioty o rozwoju sytuacji; zauważa, że istnieje szereg ośrodków monitorujących na szczeblu UE, a także, że budzi to pewne zastrzeżenia co do skutecznej koordynacji w przypadku wystąpienia złożonej, wielowymiarowej sytuacji kryzysowej; odnotowuje ustanowienie centrum operacyjnego w ramach Europejskiej Służby Działań Zewnętrznych, a także istnienie szeregu sektorowych ośrodków monitorowania w departamentach Komisji oraz wyspecjalizowanych organach UE; zwraca szczególną uwagę na centrum monitorowania i informacji w DG ECHO, centrum analiz strategicznych i zdolności reagowania w DG HOME, instrument operacyjny w nadzwyczajnych sytuacjach zdrowotnych DG SANCO, a także centrum operacyjne FRONTEX-u;
33. ponownie zwraca uwagę na konieczność unikania niepotrzebnego powielania działań oraz zapewnienia spójności i skutecznej koordynacji działań, która jest jeszcze bardziej odczuwalna w obliczu bieżącego niedoboru zasobów; odnotowuje różne poglądy na temat metod racjonalizacji wielu zdolności monitorowania, biorąc pod uwagę, że niektóre z nich działają na zasadzie centralnego pojedynczego punktu kontaktowego, podczas gdy inne preferują tworzenie lepszych powiązań między wyspecjalizowanymi instrumentami;
34. jest zdania, że szerokie spektrum potencjalnych sytuacji kryzysowych, począwszy od powodzi a skończywszy na atakach bronią CBRJ lub katastrofach CBRJ, bezwzględnie wymaga szerokiego wachlarza wyspecjalizowanych usług i sieci, a ich połączenie nie musi koniecznie prowadzić do zwiększonej efektywności; sądzi jednocześnie, że wszystkie usługi specjalistyczne na szczeblu UE należałoby zintegrować w ramach jednego bezpiecznego systemu informacyjnego, oraz zachęca Komisję i wiceprzewodniczącą/ wysoką przedstawiciel do podjęcia prac nad wzmocnieniem wewnętrznej platformy koordynacji ARGUS;
35. zaznacza potrzebę koordynacji politycznej w Radzie w razie wystąpienia poważnych sytuacji kryzysowych; odnotowuje przegląd uzgodnień UE dotyczących koordynacji działań w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych (CCA) i z zadowoleniem przyjmuje zgodę, jaką osiągnięto w Radzie w kwestii nowych ram pojęciowych CCA, przy wykorzystaniu regularnie stosowanych procedur Rady, a zwłaszcza COREPER, bez tworzenia doraźnych struktur; podkreśla, że reagowanie na szczeblu politycznym UE w spójny i skuteczny sposób i w odpowiednim czasie w obliczu sytuacji kryzysowych takich rozmiarów i o takim charakterze wymaga jedynie pojedynczego zbioru ustaleń;

dlatego uważa, że w nowych CCA należy również zapewnić wsparcie dla klauzuli solidarności;

36. zachęca do wysiłków na rzecz racjonalizacji i lepszej integracji różnorodnych platform internetowych do prowadzenia komunikacji i dzielenia się informacjami w zakresie sytuacji nadzwyczajnych, w tym strony internetowej CCA, ARGUS, wspólnego systemu łączności i informacji dla sytuacji krytycznych (CECIS) oraz systemu informacji o zagrożeniach zdrowotnych i chorobach (HEDIS), by umożliwić niezakłócony, swobodny i skuteczny przepływ informacji między granicami sektorowymi i instytucjonalnymi; odnotowuje decyzję podjętą w Radzie o udoskonaleniu strony CCA w taki sposób, by w przyszłości wykorzystywać ją jako internetową platformę w razie wystąpienia sytuacji kryzysowych wymagających koordynacji politycznej na szczeblu UE;
37. wzywa do wypracowania systemu wspólnej orientacji sytuacyjnej, gdyż jest to niezbędne podczas reagowania na poważne, wielosektorowe sytuacje kryzysowe, gdy władze polityczne muszą szybko otrzymywać wyczerpujące i aktualne informacje; z zadowoleniem przyjmuje to, że podczas przeglądu CCA położono nacisk na rozwój zintegrowanej orientacji i analizy sytuacyjnej (ISAA) dla instytucji UE i państw członkowskich oraz wzywa Radę do dopilnowania wdrożenia tego systemu we właściwym czasie; wskazuje, że uzyskanie wspólnej orientacji sytuacyjnej jest praktycznie niemożliwe bez wprowadzenia kultury dzielenia się informacjami, a także, iż stworzenie takiej kultury jest praktycznie niemożliwe bez wyraźnego podziału ról;
38. z zadowoleniem przyjmuje planowane udoskonalenie polegające na przekształceniu ośrodka monitoringu i informacji w Europejskie Centrum Reagowania Kryzysowego, podkreślając, że powinno ono stanowić jeden z filarów połączonego systemu szybkiego reagowania UE; uważa, że odpowiedzialność za koordynację w przypadku wielosektorowych sytuacji kryzysowych powinna być ustalana indywidualnie dla każdego przypadku, w myśl zasady „środka ciężkości”;
39. wskazuje, iż w obecnym globalnym otoczeniu, które cechuje rosnąca liczba wzajemnych zależności, poważne sytuacje kryzysowe, których skala uzasadniałaby uruchomienie klauzuli solidarności, będą prawdopodobnie wielowymiarowe i będą miały międzynarodowy charakter w odniesieniu do obywateli państw trzecich, którzy zostali przez nie dotknięci, bądź międzynarodowych działań niezbędnych do reakcji na nie; podkreśla istotną rolę, jaką w takich przypadkach odegrać może ESDZ;
40. zachęca państwa członkowskie do zwiększania własnych zdolności udzielania i otrzymywania pomocy, a także do wymiany najlepszych praktyk w zakresie sposobów usprawniania krajowych procedur koordynacji kryzysowej oraz współdziałania krajowych ośrodków koordynacji kryzysowej z UE; stoi na stanowisku, że zaplanowanie i przeprowadzenie odpowiednich ogólnounijnych ćwiczeń z zakresu reagowania na sytuacje kryzysowe, angażujących krajowe struktury reagowania kryzysowego oraz odpowiednie struktury UE, jest również sprawą wymagającą rozważenia;
41. uważa, że sprawą kluczową jest stworzenie niezbędnych proceduralnych i organizacyjnych powiązań między służbami państw członkowskich, by zapewnić należyte funkcjonowanie klauzuli solidarności po jej uruchomieniu;

42. podkreśla, że wszelkie procesy decyzyjne w Radzie po wpłynięciu wniosku o pomoc na podstawie klauzuli solidarności nie mogą wywierać negatywnego wpływu na zdolności reagowania UE, zaś rozpoczęcie reagowania kryzysowego przy użyciu istniejących mechanizmów, takich jak mechanizm ochrony ludności, powinno następować bezzwłocznie, niezależnie od jakiegokolwiek decyzji politycznej; wskazuje, iż korzystanie ze środków wojskowych w celu wsparcia operacji ochrony ludności jest już możliwe na szczeblu operacyjnym bez uruchamiania klauzuli solidarności, o czym świadczy owocna współpraca pomiędzy Komisją a Sztabem Wojskowym UE w podjętych operacjach w Pakistanie i w Libii;
43. zwraca uwagę na konieczność sprecyzowania procedury demokratycznej, która byłaby stosowana w przypadku odwołania się do klauzuli solidarności i która powinna również gwarantować odpowiedzialność za podjęte decyzje oraz uwzględniać odpowiednie zaangażowanie parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego; podkreśla znaczenie, jakie ma zapobieganie wszelkim przypadkom nieproporcjonalnego korzystania z klauzuli kosztem praw podstawowych;
44. zauważa, że Parlament i Rada jako prawodawcy i władze budżetowe UE powinni być stale informowani o aktualnej sytuacji w przypadku klęski lub katastrofy bądź ataku, które powodują zastosowanie klauzuli solidarności, a także o ich przyczynach i ewentualnych konsekwencjach, aby można było przeprowadzić szczegółową i bezstronną ocenę opartą na aktualnych i konkretnych informacjach, której wyniki będzie można wykorzystać w przyszłości;
45. przypomina, że na mocy klauzuli solidarności Rada Europejska jest zobowiązana do regularnej oceny zagrożeń, przed którymi stoi Unia; jest zdania, że taką ocenę należy skoordynować z NATO i przeprowadzić przynajmniej na dwóch odrębnych poziomach, tj. z perspektywy bardziej długoterminowej – w Radzie Europejskiej, podczas której należy również podjąć refleksję strategiczną, która znajdzie odzwierciedlenie w przyszłych modyfikacjach europejskiej strategii bezpieczeństwa oraz strategii bezpieczeństwa wewnętrznego, a także poprzez częściej przeprowadzane kompleksowe przeglądy bieżących zagrożeń;
46. uważa, że oceny zagrożeń należy uzupełnić ocenami ryzyka zawierającymi analizę zagrożeń pod kątem istniejących słabych stron i dzięki temu określić najbardziej palące luki w zdolnościach i zaradzić im; przypomina, że w ramach realizacji strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE powinna do 2014 r. ustanowić spójną politykę zarządzania ryzykiem łączącą oceny zagrożeń i ryzyka z mechanizmami podejmowania decyzji; przypomina również, że do końca 2012 r. Komisja powinna przygotować, w oparciu o krajowe analizy ryzyka, międzysektorowy przegląd głównych zagrożeń klęskami żywiołowymi i katastrofami wywołanymi przez człowieka, w obliczu których UE może stanąć w przyszłości; zachęca państwa członkowskie do dzielenia się swoimi krajowymi ocenami ryzyka oraz planami zarządzania ryzykiem, co umożliwi dokonanie wspólnej oceny sytuacji;
47. podkreśla, że wynikające z tego wspólne oceny różnego rodzaju zagrożeń należy sporządzać przy wykorzystaniu zdolności Centrum Sytuacyjnego Unii Europejskiej, bazując na wspólnych danych wywiadowczych oraz uwzględniając informacje otrzymane

od wszystkich organów UE zaangażowanych w ocenę zagrożeń i ryzyka, takich jak stosowne departamenty Komisji (w tym DG HOME, DG ECHO i DG SANCO) oraz agencje Unii (Europol, FRONTEX, Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób i inne);

48. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji wiceprzewodniczącej/ wysokiej przedstawiciel, Radzie, Komisji, parlamentom państw członkowskich, Zgromadzeniu Parlamentarnemu NATO oraz sekretarzowi generalnemu NATO.

OPINIA MNIEJSZOŚCI

dotycząca sprawozdania w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego

Komisja Spraw Zagranicznych, sprawozdawca: Ioan Mircea Pașcu

Opinia mniejszości złożona przez posłów grupy GUE/NGL: Sabine Lösing, Willy’ego Meyera

Klauzula wzajemnej obrony (art. 42 ust. 7 TUE) przekształca UE w sojusz wojskowy; klauzula solidarności (art. 222 TFUE) toruje drogę interwencjom zbrojnym na terytorium UE.

Jasno sprecyzowany „obowiązek” reagowania „przy zastosowaniu wszelkich środków” w przypadku zbrojnej agresji przeciwko jednemu z państw członkowskich wykracza poza klauzulę NATO dotyczącą wzajemnej pomocy, gdyż obejmie również napaści niezbrojne.

W ramach klauzuli solidarności wsparcie wojskowe jest również wymagane w przypadku ataków terrorystycznych, klęsk żywiołowych lub katastrof spowodowanych przez człowieka, co wiąże się z operacjami wojskowymi na terytorium UE.

Ataki cybernetyczne, pandemie i niedobory energii również mogą prowadzić do uruchomienia klauzuli solidarności.

Zachęca ona do zbrojeń, wymaga harmonizacji i wzmocnionej współpracy z NATO, spójności ze zobowiązaniami w ramach NATO, sprzyja utworzeniu sztabu operacyjnego Unii Europejskiej.

Odrzucamy ją, ponieważ:

- brakuje jasnej definicji zakresu klauzuli solidarności; [nie wiadomo] czy niepokoje społeczne/ strajki są również uznawane za „katastrofy spowodowane przez człowieka”;
- stawia środki zbrojne ponad cywilnymi wewnątrz i na zewnątrz UE, skupia się jedynie na obronie UE i rozwiązaniach zbrojnych;
- sprzyja dalszej militaryzacji i zbrojeniom.

Domagamy się:

- cywilnej UE, rozwiązywania konfliktów środkami cywilnymi, rezygnacji z obowiązku pomocy zbrojnej zarówno na terytorium UE, jak i poza nim;
- prowadzenia wszystkich działań w ścisłej zgodności z Kartą Narodów Zjednoczonych i prawem międzynarodowym;

- rygorystycznego oddzielenia UE od NATO oraz potencjału cywilnego od wojskowego.

10.10.2012

OPINIA KOMISJI SPRAW KONSTITUCYJNYCH

dla Komisji Spraw Zagranicznych

w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego (2012/2223(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej (*): Andrew Duff

(*) Zaangażowana komisja – art. 50 Regulaminu

WSKAZÓWKI

Komisja Spraw Konstytucyjnych zwraca się do Komisji Spraw Zagranicznych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. Odniesienie

Projekt rezolucji

Poprawka

*– uwzględniając decyzję w sprawie
rozwiązania zgromadzenia Unii
Zachodnioeuropejskiej;*

2. Odniesienie 6 a (nowe)

– uwzględniając art. 4 i 5 Traktatu Północnoatlantyckiego;

3. Punkt B a preambuły (nowy)

Projekt rezolucji

Poprawka

Ba. mając na uwadze, że bezpieczeństwo i walka z międzynarodowym terroryzmem uznawane są za priorytet UE; mając na uwadze, że konieczne jest wspólne reagowanie i strategia wspólna dla wszystkich państw członkowskich;

4. Punkt C a preambuły (nowy)

Projekt rezolucji

Poprawka

Ca. mając na uwadze, że obecne wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa obejmują ogromną ilość złożonych i zmiennych zagrożeń, takich jak międzynarodowy terroryzm, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia, państwa w stanie rozkładu, zastające i niekończące się konflikty, przestępczość zorganizowana, cyberzagrożenia, ograniczoność źródeł energii, degradacja środowiska naturalnego i związane z nią zagrożenia bezpieczeństwa, katastrofy naturalne i spowodowane przez człowieka, pandemie i inne,

5. Punkt C b preambuły (nowy)

Projekt rezolucji

Poprawka

Cb. mając na uwadze, że Unia Europejska uznaje porządek międzynarodowy oparty na skutecznym multilateralizmie i na prawie międzynarodowym oraz że w ten sposób wyraża się przekonanie Europejczyków, iż żadne państwo nie

może samotnie stawiać czoła nowym zagrożeniom;

6. Ustęp 1

Projekt rezolucji

1. wzywa państwa członkowskie, Komisję oraz wiceprzewodniczącą/ wysoką przedstawiciel do pełnego wykorzystywania potencjału wszystkich istotnych postanowień Traktatu, zwłaszcza klauzuli wzajemnej obrony i klauzuli solidarności, aby zapewnić obywatelom Europy **solidne zabezpieczenie przeciwko poważnym zagrożeniom dla bezpieczeństwa, w oparciu o zwiększoną efektywność** pod względem kosztów oraz **sprawiedliwy podział** obciążenia i kosztów;

Poprawka

1. wzywa państwa członkowskie, Komisję oraz wiceprzewodniczącą/ wysoką przedstawiciel do pełnego wykorzystywania potencjału wszystkich istotnych postanowień Traktatu, zwłaszcza klauzuli wzajemnej obrony i klauzuli solidarności, aby zapewnić **niepodzielne bezpieczeństwo wszystkim państwom członkowskim i zapewnić wszystkim obywatelom Europy takie same gwarancje bezpieczeństwa oraz równy poziom ochrony przed zagrożeniami tradycyjnymi i niekonwencjonalnymi, uwzględniając potrzebę zwiększonej efektywności** pod względem kosztów oraz **sprawiedliwego podziału** obciążenia i kosztów;

7. Ustęp 2 b (nowy)

Projekt rezolucji

Poprawka

2b. ponownie stwierdzając, że ochrona integralności terytorialnej i obywateli pozostaje kluczowym elementem polityki obrony, nalega na Radę, aby naśladowała podejście NATO, które przewiduje nieuniknione okoliczności, w których niezbędne jest podjęcie działań na rzecz przeciwdziałania zewnętrznym zagrożeniom w celu wsparcia interesów bezpieczeństwa sojuszników i konieczne jest zademonstrowanie siły;

8. Ustęp 4

Projekt rezolucji

Poprawka

4. wskazuje **na** szeroki wachlarz instrumentów, jakimi dysponuje Unia i państwa członkowskie, w **zakresie**

4. wskazuje, że **konieczne jest opracowanie przez UE kompleksowego podejścia do reagowania na globalne**

przeciwdziałania nadzwyczajnym wydarzeniom, w duchu solidarności, do których należą m.in. mechanizm ochrony ludności, Fundusz Solidarności oraz możliwość przyznawania wsparcia gospodarczego i finansowego w sytuacji poważnych trudności na podstawie art. 122 TFUE; przypomina również o zobowiązaniu do rozwijania wzajemnej solidarności politycznej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zgodnie z art. 24 Traktatu UE; podkreśla, że celem klauzul wzajemnej obrony i solidarności nie jest zastąpienie któregoś z tych instrumentów, lecz ich uzupełnienie pod kątem sytuacji, w których występują nadzwyczajne zagrożenia lub straty, zwłaszcza, jeśli reagowanie na nie będzie wymagało koordynacji politycznej na wysokim szczeblu oraz zaangażowania sił zbrojnych;

9. Ustęp 6

Projekt rezolucji

6. przypomina państwom członkowskim o ich jednoznacznym obowiązku do udzielania pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich środków, jakie są w ich dyspozycji, w sytuacji, gdy któreś z terytoriów państw członkowskich padnie ofiarą napaści zbrojnej; ***podkreśla, że choć w najbliższej przyszłości ewentualność napaści na dużą skalę na któreś z państw członkowskich wydaje się mało prawdopodobna, zarówno tradycyjna obrona terytorialna, jak i obrona przeciwko nowym zagrożeniom nie mogą utracić swojego istotnego znaczenia w programach politycznych***; przypomina również, że w *Traktacie ustanowiono, iż dla państw UE będących członkami Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego NATO pozostaje podstawą ich zbiorowej obrony i forum dla jej wykonywania, oraz że zobowiązania i współpraca w zakresie wzajemnej obrony muszą być zgodne ze*

zagrożenia i stawiania czoła wyzwaniom w oparciu o szeroki wachlarz instrumentów, jakimi dysponuje Unia i państwa członkowskie, w tym – w ostateczności – o środki wojskowe; przypomina również o zobowiązaniu do rozwijania wzajemnej solidarności politycznej w zakresie polityki zagranicznej i bezpieczeństwa zgodnie z art. 24 Traktatu UE; podkreśla, że celem klauzul wzajemnej obrony i solidarności nie jest zastąpienie któregoś z tych instrumentów, lecz ich uzupełnienie pod kątem sytuacji, w których występują nadzwyczajne zagrożenia lub straty, zwłaszcza, jeśli reagowanie na nie będzie wymagało koordynacji politycznej na wysokim szczeblu oraz zaangażowania sił zbrojnych;

Poprawka

6. przypomina państwom członkowskim o ich ***wynikającym z art. 42 ust. 7 TUE*** jednoznacznym obowiązku do udzielania pomocy i wsparcia przy zastosowaniu wszelkich środków, jakie są w ich dyspozycji, w sytuacji, gdy któreś z terytoriów państw członkowskich padnie ofiarą napaści zbrojnej; przypomina również, że ***znaczna większość państw członkowskich UE to członkowie NATO i że w związku z tym wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony Unii musi odpowiadać zobowiązaniom wynikającym z przynależności do NATO i być z nimi zgodna, przy jednoczesnym poszanowaniu niezależności UE***; ***przyjmuje do wiadomości specyficzny charakter polityki bezpieczeństwa i obrony tych państw członkowskich UE, które nie są członkami NATO, lecz zauważa, że klauzula wzajemnej pomocy UE nigdy nie powinna być stosowana bez uprzedniej konsultacji***

zobowiązaniami wynikającymi z przynależności do NATO;

z NATO i bez uprzedniego zwrócenia się do niej o zaangażowanie;

10. Ustęp 7

Projekt rezolucji

7. wskazuje jednocześnie, **że** również **istotna jest** konieczność przygotowania na sytuacje dotyczące państw członkowskich UE niebędących członkami NATO bądź państw członkowskich UE, których terytoria znajdują się poza obszarem NATO, które z tego powodu nie są objęte Traktatem Waszyngtońskim, bądź na sytuacje, w których nie udało się osiągnąć zgody w NATO co do podjęcia działań zbiorowych;

Poprawka

7. wskazuje jednocześnie na – **jako** również **istotną** – konieczność przygotowania na sytuacje dotyczące państw członkowskich UE niebędących członkami NATO bądź państw członkowskich UE, których terytoria znajdują się poza obszarem NATO, które z tego powodu nie są objęte Traktatem Waszyngtońskim, bądź na sytuacje, w których nie udało się osiągnąć zgody w NATO co do podjęcia działań zbiorowych, **także w odniesieniu do wykorzystania jej zdolności zgodnie z porozumieniem Berlin Plus;**

11. Ustęp 9

Projekt rezolucji

9. podkreśla wagę odstraszenia, a co za tym idzie, potrzebę posiadania przez państwa europejskie wiarygodnych zdolności wojskowych; zachęca państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków na rzecz rozwoju współpracy w zakresie zdolności wojskowych, zwłaszcza poprzez uzupełniające inicjatywy UE i NATO „łączenia i udostępniania zdolności wojskowych” oraz „inteligentnej obrony” (ang. smart defence), które są istotnym krokiem naprzód w czasach zmniejszania wydatków na obronność;

Poprawka

9. podkreśla wagę odstraszenia, a co za tym idzie, potrzebę posiadania przez państwa europejskie wiarygodnych zdolności wojskowych; zachęca państwa członkowskie do zwiększenia wysiłków na rzecz rozwoju współpracy w zakresie zdolności wojskowych, zwłaszcza poprzez uzupełniające inicjatywy UE i NATO „łączenia i udostępniania zdolności wojskowych” oraz „inteligentnej obrony” (ang. smart defence), które są istotnym krokiem naprzód w czasach zmniejszania wydatków na obronność; **ponawia w związku z tym swój apel o większy szacunek dla prac Europejskiej Agencji Obrony i pełniejsze korzystanie z niej przez ministrów obrony państw członkowskich; ponadto zachęca państwa członkowskie i ESDZ do kontynuowania debaty w celu ustanowienia stałej współpracy strukturalnej przewidzianej w Traktacie z Lizbony;**

12. Ustęp 9 a (nowy)

Projekt rezolucji

Poprawka

9a. uważa, że w celu zacieśnienia współpracy zarówno NATO, jak i Unia Europejska powinny skoncentrować się na wzmocnieniu swoich podstawowych zdolności, zwiększeniu interoperacyjności i skoordynowaniu swoich doktryn, planowania, technologii, wyposażenia i metod szkoleniowych;

13. Ustęp 10

Projekt rezolucji

Poprawka

10. ponownie wzywa do systematycznego ujednolicenia wymogów wojskowych oraz ujednoczonego planowania obrony UE oraz procesu nabywania, dostosowanego do poziomu dążeń UE oraz skoordynowanego z procesem planowania obrony NATO; uwzględniając zwiększony poziom gwarancji bezpieczeństwa, który zapewnia klauzula wzajemnej obrony, zachęca państwa członkowskie do rozważenia wielonarodowej współpracy w zakresie rozwoju zdolności oraz, w stosownych przypadkach, **wyspecjalizowania**, będących najważniejszymi zasadami planowania obrony;

10. ponownie wzywa do systematycznego ujednolicenia wymogów wojskowych oraz ujednoczonego planowania obrony UE oraz procesu nabywania, dostosowanego do poziomu dążeń UE oraz skoordynowanego z procesem planowania obrony NATO; uwzględniając zwiększony poziom gwarancji bezpieczeństwa, który zapewnia klauzula wzajemnej obrony, zachęca państwa członkowskie do rozważenia wielonarodowej współpracy w zakresie rozwoju zdolności oraz, w stosownych przypadkach, **specjalizacji geograficznej i zadaniowej**, będących najważniejszymi zasadami planowania obrony;

14. Ustęp 15

Projekt rezolucji

Poprawka

15. podkreśla **konieczność zapobiegania wszelkim pokusom nadużycia związanym z tym, że niektóre państwa członkowskie mogą próbować nadmiernie wykorzystywać zasadę solidarności ze strony innych członków, a same niełożyć dostatecznych środków na** własne zdolności w zakresie bezpieczeństwa i reagowania na katastrofy; podkreśla, że to

15. podkreśla, że państwa członkowskie **muszą inwestować we** własne zdolności w zakresie bezpieczeństwa i reagowania na katastrofy, **zamiast nadmiernie polegać na zasadzie solidarności ze strony innych członków**; podkreśla, że to przede wszystkim państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za ochronę ludności i

przede wszystkim państwa członkowskie ponoszą odpowiedzialność za ochronę ludności i bezpieczeństwo na swoich terytoriach;

bezpieczeństwo na swoich terytoriach;

15. Ustęp 16

Projekt rezolucji

16. jest zdania, że na klauzulę solidarności należy się powoływać w sytuacjach, które przerastają możliwości danego państwa członkowskiego, bądź gdy wymagana jest reakcja wielosektorowa i obejmująca liczne podmioty; podkreśla, że solidarność pociąga za sobą również zobowiązanie do inwestowania w adekwatne zdolności krajowe;

Poprawka

16. jest zdania, że na klauzulę solidarności należy się powoływać w sytuacjach, które przerastają możliwości danego państwa członkowskiego, bądź gdy wymagana jest reakcja wielosektorowa i obejmująca liczne podmioty; podkreśla, że solidarność pociąga za sobą również zobowiązanie do inwestowania w adekwatne zdolności krajowe *i europejskie*;

16. Ustęp 32

[przesunięcie ust. 32 i dodanie go po ust. 27]

17. Ustęp 33

Projekt rezolucji

33. zachęca państwa członkowskie do wymiany najlepszych praktyk w zakresie sposobów usprawniania krajowych procedur koordynacji kryzysowej oraz współdziałania krajowych ośrodków koordynacji kryzysowej z UE;

Poprawka

33. zachęca państwa członkowskie do **zwiększania własnych zdolności do udzielania i otrzymywania pomocy, a także do** wymiany najlepszych praktyk w zakresie sposobów usprawniania krajowych procedur koordynacji kryzysowej oraz współdziałania krajowych ośrodków koordynacji kryzysowej z UE; **stoi na stanowisku, że zaplanowanie i przeprowadzenie odpowiednich ogólnounijnych ćwiczeń z zakresu reagowania na sytuacje kryzysowe, angażujących krajowe struktury reagowania kryzysowego oraz odpowiednie struktury UE, jest również sprawą godną rozważenia;**

18. Ustęp 33 a (nowy)

33a. uważa, że sprawą kluczową jest ustanowienie niezbędnych proceduralnych i organizacyjnych powiązań między służbami państw członkowskich, by zapewnić należyte funkcjonowanie klauzuli solidarności po jej uruchomieniu;

19. Ustęp 35

Projekt rezolucji

Poprawka

35. przypomina, że z klauzuli solidarności wynika, iż Rada Europejska dokonuje regularnej oceny zagrożeń, przed którymi stoi Unia; jest zdania, że taką ocenę należy przeprowadzić przynajmniej na dwóch odrębnych poziomach: z perspektywy bardziej długoterminowej – w Radzie Europejskiej, podczas której należy również podjąć refleksję strategiczną, która znajdzie odzwierciedlenie w przyszłych modyfikacjach europejskiej strategii bezpieczeństwa oraz strategii bezpieczeństwa wewnętrznego, a także poprzez częściej przeprowadzane kompleksowe przeglądy bieżących zagrożeń;

35. przypomina, że z klauzuli solidarności wynika, iż Rada Europejska dokonuje regularnej oceny zagrożeń, przed którymi stoi Unia, ***i koordynuje to działanie z partnerami z NATO***; jest zdania, że taką ocenę należy przeprowadzić przynajmniej na dwóch odrębnych poziomach: z perspektywy bardziej długoterminowej – w Radzie Europejskiej, podczas której należy również podjąć refleksję strategiczną, która znajdzie odzwierciedlenie w przyszłych modyfikacjach europejskiej strategii bezpieczeństwa oraz strategii bezpieczeństwa wewnętrznego, a także poprzez częściej przeprowadzane kompleksowe przeglądy bieżących zagrożeń;

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	9.10.2012
Wynik głosowania końcowego	+: 14 -: 9 0: 0
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Alfredo Antoniozzi, Andrew Henry William Brons, Carlo Casini, Andrew Duff, Roberto Gualtieri, Enrique Guerrero Salom, Zita Gurmai, Gerald Häfner, Stanimir Ilchev, Constance Le Grip, David Martin, Morten Messerschmidt, Paulo Rangel, Algirdas Saudargas, Indrek Tarand, Rafał Trzaskowski, Manfred Weber, Luis Yáñez-Barnuevo García
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Zuzana Brzobohatá, Andrea Češková, Marietta Giannakou, Anneli Jäätteenmäki, Vital Moreira, Helmut Scholz, György Schöpflin

15.10.2012

OPINIA KOMISJI WOLNOŚCI OBYWATELSKICH, SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

dla Komisji Spraw Zagranicznych

w sprawie klauzul wzajemnej obrony i solidarności UE: wymiaru politycznego i operacyjnego (2012/2223 (INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Simon Busuttil

WSKAZÓWKI

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zwraca się do Komisji Spraw Zagranicznych, właściwej dla tej sprawy, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że stopniowy rozwój i umacnianie wspólnej polityki obronnej mające na celu wzmocnienie strategicznej autonomii UE to główny cel Unii;
- B. mając na uwadze, że art. 222 TFUE („klauzula solidarności”) po raz pierwszy nakłada na

Unię i jej państwa członkowskie obowiązek prawny wzajemnego udzielania sobie pomocy w przypadku ataku terrorystycznego lub klęski żywiołowej czy katastrofy spowodowanej przez człowieka;

- C. mając na uwadze, że choć państwa członkowskie nadal ponoszą główną odpowiedzialność za zarządzanie sytuacjami kryzysowymi na własnym terytorium, klęski żywiołowe mają coraz częściej charakter transgraniczny i mogą przerastać możliwości reagowania danego państwa członkowskiego, dlatego też działanie ze strony UE ma podstawowe znaczenie w kwestii łączenia wysiłków i zasobów oraz koordynacji reakcji;
1. wzywa Komisję i wysoką przedstawiciel do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa do szybkiego przedstawienia wniosku ustawodawczego mającego na celu wdrożenie klauzuli solidarności, aby wzmocnić zdolność Unii do organizacji i jej skuteczność w zarządzaniu sytuacjami kryzysowymi, zarówno pod względem zapobiegania im, jak i reagowania w ich obliczu;
 2. zwraca uwagę na konieczność nadzorowania powiązań i lepszej koordynacji pomiędzy państwami członkowskimi oraz między istniejącymi instrumentami, a także identyfikacji luk oraz przypadków zażebiania się;
 3. zwraca uwagę, że na szczeblu UE istnieje już wiele użytecznych instrumentów oraz że instrumenty te obejmują uzgodnienia UE dotyczące koordynacji w sytuacjach kryzysowych, europejską ochronę ludności, działania w sytuacjach kryzysowych i współpracę operacyjną w ramach ESDZ, Centrum Sytuacyjne Unii Europejskiej, centrum analiz strategicznych i zdolności reagowania Komisji, sieć pierwszej reakcji Europolu, plan działania w obszarze CBRJ, sieć Atlas, ARGUS oraz takie agencje jak Frontex; zauważa, że w ramach klauzuli solidarności powinno się unikać tworzenia nowych instrumentów i skupić na koordynacji, dostosowaniu lub wzmocnieniu tych instrumentów w celu zapobiegania katastrofom i atakom oraz w celu reagowania na nie zgodnie z zasadą konieczności i proporcjonalności;
 4. wzywa Komisję do sprecyzowania sytuacji, które mogłyby spowodować odwołanie się do klauzuli solidarności, oraz procedury demokratycznej do jej stosowania, która powinna również gwarantować odpowiedzialność za podjęte decyzje, oraz do uwzględnienia odpowiedniego zaangażowania parlamentów narodowych i Parlamentu Europejskiego; zachęca Komisję do stworzenia zarysu sprawiedliwego systemu określającego sposób, w jaki państwa członkowskie powinny wspólnie mobilizować niezbędny sprzęt lub zasoby w duchu solidarności, jeżeli zajdzie ku temu potrzeba;
 5. wzywa państwa członkowskie do wzmocnienia zdolności wypełniania zobowiązań do wspólnego działania i udzielania sobie pomocy w ramach klauzuli solidarności;
 6. podkreśla, że klauzula solidarności powinna być uruchamiana w oparciu o te same struktury i procedury przewidziane dla klauzuli wzajemnej obrony, i zwraca uwagę, że Rada powinna podjąć decyzję w terminie pięciu dni;
 7. wzywa Komisję do jasnego zdefiniowania klęsk i ataków, aby umożliwić skuteczne objęcie klauzulą solidarności szeregu sytuacji, w których rodzi się potrzeba solidarności, przy jednoczesnym zapobieganiu nieproporcjonalnemu korzystaniu z niej, co naruszałoby

prawa podstawowe; zwraca uwagę, że klauzulą solidarności powinno się również objąć poważne zdarzenia mające miejsce poza Unią Europejską, które wywierają bezpośredni i znaczny wpływ na jedno z państw członkowskich;

8. podkreśla fakt, że art. 222 TFUE odnosi się konkretnie do zapobiegania zagrożeniom atakami terrorystycznymi oraz do ochrony społeczeństwa przed nimi, a w związku z tym przypomina o znaczeniu unijnej strategii walki z terroryzmem;
9. jest zdania, że zawarte w art. 222 TFUE zobowiązanie Rady Europejskiej do prowadzenia regularnych ocen zagrożenia UE jest ważnym składnikiem działań UE na rzecz koordynacji polityki prewencyjnej; wzywa Komisję do wysunięcia propozycji sposobów najlepszej realizacji tego zobowiązania;
10. jest przekonany, że Parlament i Rada jako ustawodawcy i władze budżetowe UE powinni być stale informowani o aktualnej sytuacji w przypadku katastrofy lub ataku, który mógłby spowodować zastosowanie klauzuli solidarności, a także o jego przyczynach i ewentualnych konsekwencjach, aby można było przeprowadzić szczegółową i bezstronną ocenę opartą na aktualnych i konkretnych informacjach, której wyniki będzie można wykorzystać w przyszłości.

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	11.10.2012
Wynik głosowania końcowego	+ : 33 - : 3 0 : 4
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Jan Philipp Albrecht, Roberta Angelilli, Rita Borsellino, Emine Bozkurt, Arkadiusz Tomasz Bratkowski, Simon Busuttil, Carlos Coelho, Ioan Enciu, Frank Engel, Cornelia Ernst, Tanja Fajon, Monika Flašíková Beňová, Kinga Gál, Kinga Göncz, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Anna Hedh, Sophia in 't Veld, Lívia Járóka, Juan Fernando López Aguilar, Monica Luisa Macovei, Svetoslav Hristov Malinov, Véronique Mathieu, Nuno Melo, Claude Moraes, Georgios Papanikolaou, Carmen Romero López, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Renate Sommer, Nils Torvalds, Wim van de Camp, Axel Voss, Renate Weber, Tatjana Ždanoka, Auke Zijlstra
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Stanimir Ilchev, Jan Mulder, Siiri Oviir, Marco Scurria
Zastępca(y) (art. 187 ust. 2) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Kay Swinburne, Salvatore Tatarella

WYNIK GŁOSOWANIA KOŃCOWEGO W KOMISJI

Data przyjęcia	25.10.2012
Wynik głosowania końcowego	+ : 50 - : 8 0 : 8
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Pino Arlacchi, Elmar Brok, Jerzy Buzek, Tarja Cronberg, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Ana Gomes, Andrzej Grzyb, Anna Ibrisagic, Liisa Jaakonsaari, Anneli Jäätteenmäki, Jelko Kacin, Ioannis Kasoulides, Tunne Kelam, Evgeni Kirilov, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Eduard Kukan, Vytautas Landsbergis, Ryszard Antoni Legutko, Krzysztof Lisek, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Mario Mauro, Willy Meyer, María Muñoz De Urquiza, Annemie Neyts-Uyttebroeck, Norica Nicolai, Raimon Obiols, Kristiina Ojuland, Ria Oomen-Ruijten, Justas Vincas Paleckis, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, Cristian Dan Preda, Fiorello Provera, Libor Rouček, Tokia Saïfi, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Nikolaos Salavrakos, Jacek Saryusz-Wolski, György Schöpflin, Werner Schulz, Laurence J.A.J. Stassen, Charles Tannock, Inese Vaidere, Geoffrey Van Orden, Kristian Vigenin, Sir Graham Watson, Boris Zala, Karim Zéríbi
Zastępca(y) obecny(i) podczas głosowania końcowego	Laima Liucija Andrikienė, Charalampos Angourakis, Jean-Jacob Bicep, Véronique De Keyser, Andrew Duff, Diogo Feio, Hélène Flautre, Antonio López-Istúriz White, Marietje Schaake, Helmut Scholz, Luis Yáñez-Barnuevo García